

Smittevernveileder

for gravferdsbransjen

Målsetting og bærende prinsipper

Veilederen er utarbeidet etter mal fra Folkehelseinstituttet. Folkehelseinstituttet sist revidert 6.11.2020. Det vil alltid være en risiko for smitte og at det kan oppstå smittetilfeller selv om det er utøvd godt smittevern. Smitteforebyggende tiltak gjøres for å redusere risikoen.

Bransjenormen tar utgangspunkt i de tre bærende pilarene for smittevern som Helsedirektoratet har basert sine veiledere på:

1. **God hygiene**
2. **Redusert kontakthypighet mellom personer**
3. **Syke personer skal være i isolasjon/ karantene**

Vi presiserer at hver enkelt virksomhet likevel må gjøre egne vurderinger og iverksette de tiltak som de mener er nødvendige utfra lokal praksis og lokale bestemmelser.

Tjenesten er selv ansvarlig for at drift skjer i samsvar med gjeldende lover og regelverk. Ledelsen er ansvarlig for å sikre en forsvarlig drift som tar hensyn til smittevern, og plassere ansvar for ulike oppgaver i forbindelse med smittevernrådene.

Ledelsen i den enkelte virksomhet må sørge for nødvendig opplæring og informasjon til ansatte og etterlatte. Planer for smittevern må tilpasses lokale forhold etter råd gitt i denne veilederen. Pandemien kan bli langvarig, og det vil være behov for å opprettholde ulike tjenester og funksjoner i samsvar med at smittevernhensyn tas. Ulike faser av pandemien og ulik smittespredning i landet vil kunne kreve tilpassede tiltak.

Tiltak må derfor være basert på Helsedirektoratet sine prinsipper og eventuelle kommunale tiltak, og virksomhetene bør etterstrebe en standard i tråd med intensjonen i denne veilederen.

Se også covid-19-forskriften og tilhørende beslutninger og veiledning her:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2020-03-27-470>

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/koronavirus>

Informasjon om covid-19 og tiltak i arbeidslivet fra Arbeidstilsynet:

<https://www.arbeidstilsynet.no/tema/biologiske-faktorer/coronavirus-tiltak-i-arbeidslivet-mot-smitte/>

Virksomhetens plass i smittesporing

Kommunehelsetjenesten har ansvar for oppfølging rundt tilfeller med bekreftet covid-19 (smittesporing), og skal varsle virksomheten dersom deltakere/brukere/kunder eller ansatte får bekreftet sykdom.

Det er kommunehelsetjenesten som skal beslutte nødvendige tiltak, slik som å definere hvem som er nærkontakter til den syke og derfor skal i karantene. Hvis det skulle bli behov for ytterligere tiltak er det kommunehelsetjenestens oppgave å vurdere og eventuelt gi pålegg om dette. Virksomhetens bidrag er like fullt av stor betydning:

- Virksomheten skal kunne hjelpe med oversikt over nærkontakter.
- Kommunehelsetjenesten og virksomhetens ledelse må samarbeide om hvem som skal informere de ulike gruppene (brukere, ansatte og andre relevante) og på hvilken måte. Det er viktig å inkludere vikarer og midlertidig ansatte i informasjonsformidlingen, samt personer i andre kommuner som er tilknyttet virksomheten der det har oppstått smitte.
- Virksomheten må informere kommunehelsetjenesten om behov for tolk.
- Alle involverte berørte ønsker mye informasjon, og behovet må balanseres mot taushetsplikt og personvernensyn.

Er du i tvil, kontakt Virke, eller søk råd hos kommunelegen!

Oppsummering av tiltak

- Når seremonien gjennomføres i en kirke/kapell er Den norske kirke arrangementsansvarlig
- Gravferdsbyrå, er i samarbeid med forrettende prest og andre tilsatte i kirken ansvarlig for at nasjonale og lokale retningslinjer for smittevern generelt følges.
- Ved seremonier i regi av andre tros- eller livssynssamfunn er det begravellesbyrået som er arrangementsansvarlig.
- Ved livssynsåpne/andre seremonier er det begravellesbyrået som er arrangementsansvarlig
- Hvis begravellesbyrået formidler minnesamvær, er byrået arrangementsansvarlig for dette arrangementet.
- Arrangementsansvarlig må avklare ansvarsforholdet for rengjøring av lokalet, toaletter, utstyr og alt som er benyttet i minnesamværet i henhold til nasjonale og lokale retningslinjer.
- Huseier gir retningslinjer for eventuell servering.
- Som formidler av minnesamvær er byrået forpliktet til å kvalitetssikre at stedet minnesamværet arrangeres gjennomfører dette i samsvar med myndighetens smitteråd.
- Arrangementsansvarlig skal ha oversikt over hvem som er til stede for å kunne bistå kommunen ved en eventuell senere smitteoppsporing. Dersom det er nødvendig å nedtegne en egen oversikt skal denne slettes etter 14 dager. Arrangøren skal informere de som er til stede om at det nedtegnes en egen oversikt.

Område	Risikobeskrivelse	Tiltak
1. Stell av døde med mistenkt eller kjent Covid-19 smitte	<ul style="list-style-type: none"> Risiko for direkte smitte ved stell av den avdøde Risiko for kontaktsmitte ved flere tar på samme overflate 	<ul style="list-style-type: none"> Mors hentes ikke før 3 timer etter dødsfallet. <p>Benytt personlig beskyttelsesutstyr ved stell:</p> <ul style="list-style-type: none"> munnbind hansker fuktbestandig engangsfrakk med lange ermer eller stellefrakk med plastforkle utenpå øyebeskyttelse (visir/briller) anbefales i situasjoner med risiko for sprut av kroppsvæsker <ul style="list-style-type: none"> Husk grundig håndhygiene. Unngå å berøre områder utenfor den døde og trallen/bordet den døde ligger på. Dersom det er behov for å berøre andre gjenstander, må hanskene tas av og håndhygiene utføres (håndvask eller hånddesinfeksjon). Nye hansker må deretter tas på før arbeidet fortsetter. Det brukte beskyttelsesutstyret, underlag og utstyr som har vært benyttet til stell av den døde legges i avfallssekk som knyttes godt igjen og legges i en ny pose som lukkes. Ved søl med kroppsvæsker må avfallet kastes som smitteavfall. Alt utstyr som har vært i kontakt med den døde, eller man anser som mulig forurenset, må rengjøres og desinfiseres. Husk grundig håndhygiene. Kister med smitte skal merkes med «dråpesymbol» eller tilsvarende tydelig merking Gravplassmyndigheten skal ha informasjon hvis morspose blir benyttet. Der mors blir lagt i likpose av institusjon, skal posen ikke åpnes igjen. Morspose må så langt mulig holdes ren på utsiden, og kan desinfiseres med overflatedesinfeksjonsmiddel.
2. Dødsfall på institusjon	<ul style="list-style-type: none"> Risiko for direkte smitte ved kontakt med den avdøde Risiko for kontaktsmitte ved flere tar på samme overflate Generell risiko for smitte på grunn av syke ansatte/ beboere 	<ul style="list-style-type: none"> Byråansatte bør kun ha tilgang til kjølerom/ stellerom/oppbevaringsrom på institusjonen. Ta på beskyttelsesutstyret utenfor institusjonen. Hvis det ikke finnes kjølerom avtales det at ansatte på institusjonen legger avdøde i kiste på rommet, og triller kisten til utgangen/oppbevaringsrommet hvor byrået overtar. Byråansatte skal ikke bevege seg rundt i institusjoner. Den døde skal transporteres i lukket kiste eller morspose. Husk grundig håndhygiene

Område	Risikobeskrivelse	Tiltak
3. Dødsfall hjemme	<ul style="list-style-type: none"> Risiko for direkte smitte ved kontakt med den avdøde eller pårørende Risiko for kontaktsmitte ved flere tar på samme overflate 	<ul style="list-style-type: none"> Ta på beskyttelsesutstyret utenfor hjemmet. Foreta en befaring av hjemmet, og lag en plan på hvordan gå frem for å hindre smitte. Byråansatte skal så langt det er mulig ikke bevege seg rundt i hjemmet. Den døde skal transporteres i lukket kiste eller morspose. Husk grundig håndhygiene
4. Gjennomføring av samtaler på kontoret	<ul style="list-style-type: none"> Risiko for direkte smitte ved kontakt med etterlatte 	<ul style="list-style-type: none"> Etterlatte som er i karantene, smittet eller har symptomer på luftveisinfeksjon skal ikke møte. Etterlatte bes vente ute dersom rommet er opptatt/ikke klargjort og vises så direkte til samtalerommet Oppfordre etterlatte til å vaske hender ved ankomst, alternativt har antibac eller lignende hånddesinfeksjon ved inngangsparti. Sørg for at ansatt og etterlatte kan holde minst en meter avstand til hverandre hele tiden. Dersom de etterlatte er husstandsmedlemmer eller hverandres nærmeste, kan de ha mindre enn en meters avstand seg imellom. Hvem som er etterlatte sine nærmeste, bestemmer etterlatte selv, men det bør ikke være for mange og det bør være de sammen over tid. <p>Husk</p> <ul style="list-style-type: none"> engangsbeholder ved servering, eget sett med papirlommetørkler til etterlatte brosjyremateriell og kulepenn legges frem før samtalen. etterlatte signerer dokumenter med egen penn eller den pennen de har fått utdelt. samtalerommet og utstilling; overflater rengjøres, søppelbøtte tømmes og det settes inn ny pose etter hver samtale <p>Renhold</p> <ul style="list-style-type: none"> Koronaviruset fjernes enkelt ved manuell rengjøring med vann og vanlige rengjøringsmidler. For utdypende informasjon om renhold, se Rengjøring og desinfeksjon til sektorer utenfor helsetjenesten. Gå gjennom rutiner og lokale renholdsplaner, og vurder om det er nødvendig å lage tilpasninger. Vurder om utsatte områder bør ha forsterket renhold. Ved svært lite smitte i samfunnet er det normalt tilstrekkelig med vanlig renhold. Det er ikke nødvendig å bruke ekstra beskyttelsesutstyr ved rengjøring. Vask hender etter at rengjøring er utført, også hvis man har brukt hansker. Det er ikke nødvendig å bruke desinfeksjon rutinemessig. Hvis desinfeksjon likevel brukes, må synlig skitt først tørkes bort med klut eller tørkepapir. Aktuelle desinfeksjonsmidler er alkoholbasert desinfeksjon og klorin.

Område	Risikobeskrivelse	Tiltak
<p>5. På begravelsesdagen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Trengsel ved inngang/utgangsparti, gir risiko for direkte smitte • Risiko for kontaktsmitte ved flere tar på samme overflate • Risiko for direkte smitte ved at mange personer oppholder seg for tett sammen over tid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Etterlatte som er i karantene, smittet eller har symptomer på luftveisinfeksjon skal ikke møte. • Fra 9. november kan man kun være 20 personer på private sammenkomster på offentlige steder og i leide lokaler og ikke mer enn 50 personer på innendørs arrangement uten fastmonterte seter. Innendørs kan det være inntil 200 personer på arrangementer hvor alle sitter i fastmonterte seter. Kommuner kan innføre strengere tiltak lokalt. • Byrådet har som teknisk arrangør ansvar for informasjon ved inngangsdøren • For å unngå trengsel ved inngang/utgang må det vurderes organisering av kø • Hånddesinfeksjon må være tilgjengelig ved ankomst. • Det benyttes ikke kondolanseprotokoller. • Programmene legges ut på radene/plassene før seremonien for å markere minst en meters avstand. • Det anbefales å holde en avstand på minst en meter til andre, med mindre de etterlatte er husstandsmedlemmer eller hverandres nærmeste. Hvem som er etterlatte sine nærmeste, bestemmer etterlatte selv, men det bør ikke være for mange og det bør være de sammen over tid. • Utdeling av salmebøker bør unngås. • Ved kransepålegging håndteres kransen og sløyfehilsningen av en ansatt fra byrådet, presten eller en av de etterlatte. • Etterlatte fra samme husstand/etterlattes nærmeste, bærer eller triller kisten ut til ventende begravelsesbil eller til grav. • Andre tilstedeværende følger kisten med minimum en meter avstand. • Blomster blir som hovedregel liggende igjen i seremonirommet • Arrangementsansvarlig skal ha oversikt over hvem som er til stede for å kunne bistå kommunen ved en eventuell senere smitteoppsporing. Dersom det er nødvendig å nedtegne en egen oversikt over de tilstedeværende med kontaktopplysninger for å finne tilbake til deltakerne, skal denne slettes etter 14 dager. Arrangøren skal informere de som er til stede om at det nedtegnes en egen oversikt.

Vaner som forebygger **smitte**

Papirlommetørkle

foran munn og nese beskytter andre når du hoster eller nyser. Kast lommetørkleet etter bruk. Vask så hendene.

Bruk albukroken

når du må hoste eller nyse og ikke har papirlommetørkle tilgjengelig.

Vask hendene

ofte og grundig, spesielt når du har vært ute blant folk.

Hånddesinfeksjon

med alkoholholdige midler er et godt alternativ når håndvask ikke er mulig, for eksempel på reise.

